

SU
PO

2017

SIVU
8

SIVU
4

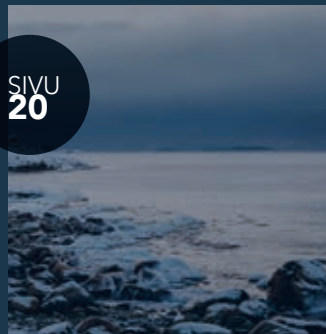
SIVU
22

SIVU
14

SIVU
20

SISÄLLYS

- 4 Laillisuus, luotettavuus ja laatu ovat suomalaisen tiedustelun kivijalka
- 6 Suojelupoliisin erityisrooli
- 8 Syyrian–Irakin konflikti vaikuttaa yhä Eurooppaan ja myös Suomeen
- 10 Terrorismin uhka korkeampi kuin koskaan aiemmin
- 12 Terrorismin trendit
- 14 Ääriliikkeillä maltillinen vuosi
- 16 Suojelupoliisi lukuina 2017
- 18 Suojelupoliisi on läsnä koko Suomessa
- 20 Nato-keskustelu, Itämeri ja tiedustelulaki ulkomaisen kiinnostuksen kohteina
- 22 Verkkovakoilu uhkaa yritysten tulevaisuutta
- 24 Kymmenen kysymystä turvallisuusselvityksistä
- 26 Kansalaisten luottamus Suojelupoliisiin ennätysellisen korkealla

Laillisuus, luotettavuus ja laatu ovat suomalaisen tiedustelun kivijalka

Viime vuosina Suojelupoliisin toimintaympäristö on muuttunut ennennäkemättömällä tavalla. Mikään ei valitettavasti viittaa siihen, että vauhti olisi hidastumassa. Siksi myös Suojelupoliisin oma toiminta on nopeassa muutoksessa.

Suomessa tutkitaan ensimmäistä Suomen maaperällä tapahtunutta terroritekoa. Turun puukotukset elokuussa 2017 tapahtuivat vain pari kuukautta sen jälkeen, kun Suojelupoliisi oli jo kolmatta kertaa joutunut nostamaan uhka-arviotaan ja olimme todenneet, että ”Suomeen kohdistuva terrori-uhka on vakavampi kuin koskaan”.

Viimeistään nyt lienee kaikille selvää, että Suomen kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvat samat uhat kuin muuallakin Euroopassa, eräät niistä jopa verrokkimaita voimakkaampina. Suojelupoliisi onkin pitänyt tärkeänä, että Suomen turvallisuusviranomaisilla olisi muihin EU-maihin vertailukelpoiset mahdollisuudet ennalta estää ja torjua näitä uhkia. Uusi tiedustelulainsäädäntö on edennyt huolellisen valmistelun jälkeen jo eduskuntaan asti. Valmistelu on sujunut hyvässä hengessä, perusteellisesti ja keskustellen. Ymmärrys siitä, mitä tiedustelu on ja miten sitä uuden lain mukaisesti tehtäisiin, on kasvanut prosessin aikana merkittävästi. Lakipaketin sisällöstä vallitseekin - muistaen minkälaista keskustelua asiasta käytiin prosessin alkuvaiheessa - jo varsin pitkälle menevä yhteisymmärrys. Suojelupoliisille lakipaketin nopea hyväksyminen on ensiarvoisen tärkeää, koska nykyiset työkalumme eivät nykyisessä toimintaympäristössä riitä. Kun muutos näyttää jatkuvan, on lain voimaantulolla meidän kannaltamme kiire.

Suojelupoliisin toiminnan arvot ja toimintamme perusta ovat laillisuus, luotettavuus ja laatu. Niistä ei ole varaa tinkiä missään yhteydessä, ei nyt eikä tulevaisuudessa. Pidämme tervetulleina uuteen tiedustelulainsäädäntöön liitettyjä kattavia laillisuusvalvonnan ja parlamentaarisen valvonnan elementtejä. Tiedustelumailmassa kaikkea ei koskaan voida kertoa julkisuuteen, mutta yleisen hyväksyttävyyden kannalta on olennaisen tärkeää, että myös Suojelupoliisin toimintaa läpivalaistaan valvonnassa herkeämättä.

Tiedustelu on usein paras ja joskus ainoa keino saada ensitieto vielä horisontin takana kehityvistä uudenlaisista uhkista. Suomessa tiedustelua ei ainakaan vielä osata nähdä itsenäisenä toimintana, vaan se edelleen mielletään rikostiedustelun esiasteeksi tai jatkeeksi. Monissa maissa tiedustelulla hankitut tiedot ovat jo pitkään olleet olennainen osa poliittisen ja varsinkin ulkopoliittisen päätöksenteon perustaa. Tulevaisuudessa Suojelupoliisin onnistumista mitataankin paitsi konkreettisten kansallisen turvallisuuden uhkien ennalta estämisellä myös sillä, millä tavoin virasto onnistuu jalostamaan ennakoivaa ja merkityksellistä tiedustelutietoa ylimmän johdon päätöksenteon tueksi.

Uudessa ajassa viraston on myös muututtava sisäisesti. Muutos kohti uutta on Suojelupoliisissa jo käynnissä. Uusia työntekijöitä rekrytoidaan ja virastossa mietitään, millä tavoin nykyisiä, vaikiintuneita toimintatapoja on muutettava. Uuden ajantasaisen toimitalon suunnittelu on alkanut arkkitehtikilpailun myötä. Muutos turvallisuuspoliisista kohti tulevaa turvallisuus- ja tiedustelupalvelua on alkanut - koko Suomen turvallisuuden parhaaksi. Vaikka Supo muuttuu, perinteinen tehtävämme suomalaisen oikeusvaltion ja demokratian turvaajana säilyy.

Antti Pelttari
Poliisineuvos, Suojelupoliisin päällikkö

TILANNEKUVA JA RAPORTOINTI

Suojelupoliisi hankkii valtion turvallisuuteen liittyvää tietoa omalla operatiivisella toiminnallaan. Tietoa kerätään lisäksi avoimista lähteistä, poliisin käytössä olevista rekistereistä sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Kerättyjen tietojen pohjalta laadituista analyyseistä tuotetaan operatiivisia laajempia strategisia raportteja sekä uhka-arvioita. Raportit toimitetaan tiedoksi tai päätösten tueksi ylimmälle valtionjohdolle, ministeriöille, poliisijohdolle tai muille poliisiyksiköille.

Suojelupoliisin tehtäviin kuuluu myös valtionjohtoon kohdistuvien uhkien arviointi ja niistä raportointi.

Suojelupoliisin erityisrooli

Suojelupoliisin tehtävät ja toiminta eroavat muun poliisin toiminnasta. Suojelupoliisi estää ennalta valtion turvallisuuteen kohdistuvia uhkia. Lisäksi se tuottaa valtiojohdolle ja muille viranomaisille päätöksentekoa tukevaa turvallisuustietoa. Toisin kuin muulle poliisille, esitutkinta tai sellaisen aloittamiseen tähtäävä tiedonhankinta eivät ole Suojelupoliisin toiminnassa ensisijaisia.

Suojelupoliisi on ainoa siviili- ja poliisiviranomainen, joka vaihtaa tietoa ja tekee yhteistyötä ulkomaisien tiedustelu- ja turvallisuuspalveluiden kanssa. Suojelupoliisin toiminnassa korostuvat tiedustelulliset periaatteet.

Suojelupoliisin operatiivisen toiminnan ja tiedonhankinnan kohteena on myös vieraiden valtioiden toiminta, joka nauttii kansainvälisen oikeuden mukaista rikosoikeudellista koskemattomuutta.

Suojelupoliisi käyttää poliisin toimivaltuuksia. Koska toiminta on luonteeltaan ennalta estävää, siinä korostuu poliisilain toimivaltuuksien käyttö nimenomaan rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi. Pakkokeino- ja esitutkintalakien toimivaltuuksia Suojelupoliisi käyttää, kun sen tutkittavana on rikoslain 12 tai 13 lukuun sisältyvä maan- tai valtiopetoksellinen rikos.

Vaikka valtion turvallisuusedut sitä toisinaan saattaisivatkin edellyttää, Suojelupoliisilla ei tällä hetkellä ole oikeutta ulottaa omaa tiedonhankintaansa maan rajojen ulkopuolelle eikä tietoverkkoihin. Suomesta puuttuu kokonaan tiedustelua koskeva lainsäädäntö, mutta sellainen on parhaillaan valmisteilla.

Syyrian–Irakin konflikti vaikuttaa yhä Eurooppaan ja myös Suomeen

Turussa perjantaina 18.8.2017 tapahtunutta väkivallantekoa tutkitaan Suomessa ensimmäistä kertaa terrorismirikoksena. Rikosnimikkeet ovat terroristisessa tarkoituksessa tehty murha ja terroristisessa tarkoituksessa tehdyn murhan yritys. Teko on esimerkki muutoksesta, joka Suomen turvallisuusympäristössä ja terrorismin torjunnan toimintaympäristössä on tapahtunut. Tämän jo aiemmin havaitun vakavan muutoksen seurauksena Suojelupoliisi julkaisi 14.6.2017 uuden terrorismin uhka-arvion. Terrorismin uhka on Suomessa tällä hetkellä tasolla kohonnut. Uhkatason noston yhteydessä otettiin käyttöön neliportainen asteikko, jolla kuvataan Suomeen ja Suomen intresseihin kohdistuvaa terrorismin uhkaa ja sen kehitystä. Uhkan arvioinnista otetaan huomioon oma ja kansainvälinen tiedustelutieto, terroristijärjestöjen tai niihin kytköksissä olevien henkilöiden ja ryhmien toiminta ja motivaatio sekä mahdollisten iskusuunnitelmien aikajänne. Uhkatasoa arvioidaan jatkuvasti ja sitä päivitetään tarvittaessa.

Syyriaa, Irakia ja koko Lähi-itää koetteleva konflikti heijastuu edelleen Eurooppaan ja vaikuttaa voimakkaasti maailmanlaajuiseen terrorismin uhkaan. Terroristijärjestö ”Islamilainen valtio”, eli ISIL, on menettänyt käytännössä lähes kaikki hallitsemansa alueet ja kärsinyt huomattavia tappioita. ISILin kyky ohjata ja toteuttaa terrori-iskuja on toistaiseksi heikentynyt. Järjestön taustaideologia ja sen jäsenten konfliktialueella saama taistelukoulutus luovat kuitenkin pitkäaikaisen turvallisuushkan Euroopassa. Konfliktialueella tai vankiloissa syntyneet verkostot, järjestön propagandasta inspiroituneet yksilöt sekä myös järjestön vaikutukselle alttiiksi joutuneet lapset pitävät uhkaa yllä, vaikka järjestö itse muuttaisi muotoaan.

Radikaali-islamistisen propagandan levittäminen jatkuu internetissä ja erityisesti vaikeasti valvottavien ja säänneltävien pikaviestipalveluiden välityksellä. Aluemenetystensä ja konfliktimatkustuksen vaikeutumisen vuoksi ISIL on kannustanut propagandassaan kannattajiaan tekemään itsenäisesti terrori-iskuja kotimaissaan. Juuri propagandasta inspiroituneiden yksittäisten toimijoiden tekemät ja yksinkertaisin menetelmin toteutetut iskut ovat yleistyneet Euroopassa.

Suurimmassa osassa noin kahdestakymmenestä vuonna 2017 Euroopassa tehdystä radikaali-islamistiseen ideologiaan kytkeytyvästä terrori-iskusta tekovälineenä on käytetty helposti saatavilla olevia teräaseita tai ajoneuvoja. Massiivisten ja monimutkaisten räjähdde- tai ampuma-aseiskujen uhka ei kuitenkaan ole poistunut. Euroopan maissa on kyetty viranomaisten toimin paljastamaan ja estämään useita monimutkaisia terrori-iskusuunnitelmia, joissa tavoitteena on ollut valmistaa räjähteitä itse.

Vuoden 2017 aikana Euroopassa tehdystä terrori-iskusta suurin osa tapahtui Ranskassa ja Isossa-Britanniassa. Useimmat iskut oli suunnattu viranomaisia, kuten sotilaita ja poliiseja vastaan, mutta myös useita kymmeniä siviilejä on saanut surmansa väkivallanteoissa ympäri Eurooppaa.

Lähi-idän kriisialueelle suuntautuva konfliktimatkustaminen on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Konfliktialueelle on matkustanut Euroopasta noin 5 000 henkilöä, joista enemmistö on yhä alueella. Euroopan maista peräisin olevien vierastaistelijoiden paluu on ollut toistaiseksi vähäistä. Kuitenkin pitkään konfliktiin osallistuneiden ja taistelukokemusta saaneiden yksittäisten radikaali-islamistista ideologiaa kannattavien ihmisten paluu vähäisessäkin määrin muodostaa merkittävän terrorismin uhkan. Suojelupoliisi arvioi palaajien kohdalla toimenpiteet aina tapauskohtaisesti.

SUOJELUPOLIISI TORJUU TERRORISMIA

Suomessa terrorismintorjunnasta vastaa Suojelupoliisi, joka

- Tiedustelee paljastaakseen ja estääkseen rikoslain 34a -luvun mukaisia terrorismirikoksia Suomessa
- Torjuu terroristisia iskuhankkeita Suomea vastaan Suomessa
- Vaihtaa terrorismintorjuntaan liittyvää kansainvälistä tiedustelutietoa
- Toimii terrorismia koskevana operatiivisena asiantuntijaorganisaationa
- Huolehtii terrorismin torjuntaan liittyvästä uhkasta

Terrorismin uhka korkeampi kuin koskaan aiemmin

Merkittävimmän terrorismin uhkan Suomessa muodostavat edelleen yksittäiset toimijat tai pienryhmät, jotka saavat motivaationsa radikaali-islamistisesta propagandasta tai terroristijärjestöjen kehotuksista. Näillä henkilöillä on todennäköisesti joko suoria tai välillisiä yhteyksiä radikaali-islamistisiin verkostoihin tai järjestöihin. Suojelupoliisin tietoon on tullut aiempaa vakavampia terrorismiin kytkeytyviä suunnitelmia ja hankkeita Suomessa. Suomesta lähteneitä vierastaistelijoihin on noussut erityisesti ISILissä merkittäviin aseisiin, ja heillä on laaja suhdeverkosto järjestön sisällä.

Suojelupoliisin terrorismin torjunnan kohdehenkilöitä on noin 370. Kohdehenkilöiden määrä on lähes kaksinkertaistunut muutaman vuoden aikana. Kasvun taustalla on useita tekijöitä, mutta erityisesti vierastaistelijailmiö ja Syyrian sekä Irakin konflikti ovat vaikuttaneet siihen vahvasti. Radikalisoitumisen sekä uusien verkostojen paljastumisen seurauksena tämänkaltaisen kehityksen arvioidaan jatkuvan. Määrällisen kasvun ohella kohdehenkilöiden sidokset terroristiseen toimintaan ovat yhä suurempia ja vakavampia. Yhä suurempi osa heistä on joko osallistunut aseelliseen konfliktiin, ilmaissut halua osallistua aseelliseen toimintaan tai vastaanottanut terroristista koulutusta.

Suomen profiili radikaali-islamistisessa propagandassa on vahvistunut. Suomi nähdään osana länsimaita ja ISILin vastaista liittoumaa, ja lisäksi propagandaa tuotetaan suomeksi sekä suunnataan Suomea vastaan. Propaganda kehottaa iskuihin Suomessa. Radikaali-islamistiset terroristijärjestöt ovat laajentaneet iskukohdevalikoimaansa. Iskuja pyritään suuntaamaan laajasti kaikkia vihamielisiksi katsottuja valtioita ja ryhmiä vastaan. Tämä nostaa iskujen uhkaa Suomessa.

Radikaali-islamististen verkostojen aktiivijäseniä osallistuu terroristijärjestöjen operatiiviseen toimintaan erityisesti Syyrian ja Irakin konfliktialueella. Toistaiseksi Suomessa toimivat osat ovat keskittyneet tukitoimintaan ja ideologian levittämiseen. Verkostot pyrkivät kasvamaan sekä radikalisoimalla että etsimällä muulla tavoin uusia jäseniä. Konfliktialueella sekä terroristijärjestöjen johdossa tapahtuvat muutokset ja strategiset valinnat näkyvät mahdollisesti myös Suomessa toimivissa radikaaliverkostoissa. Myös eri etnisten ryhmien väliset jännitteet heijastuvat todennäköisesti maamme diasporiin. Tämä saattaa toimia radikalisoitumiselle altistavana tekijänä.

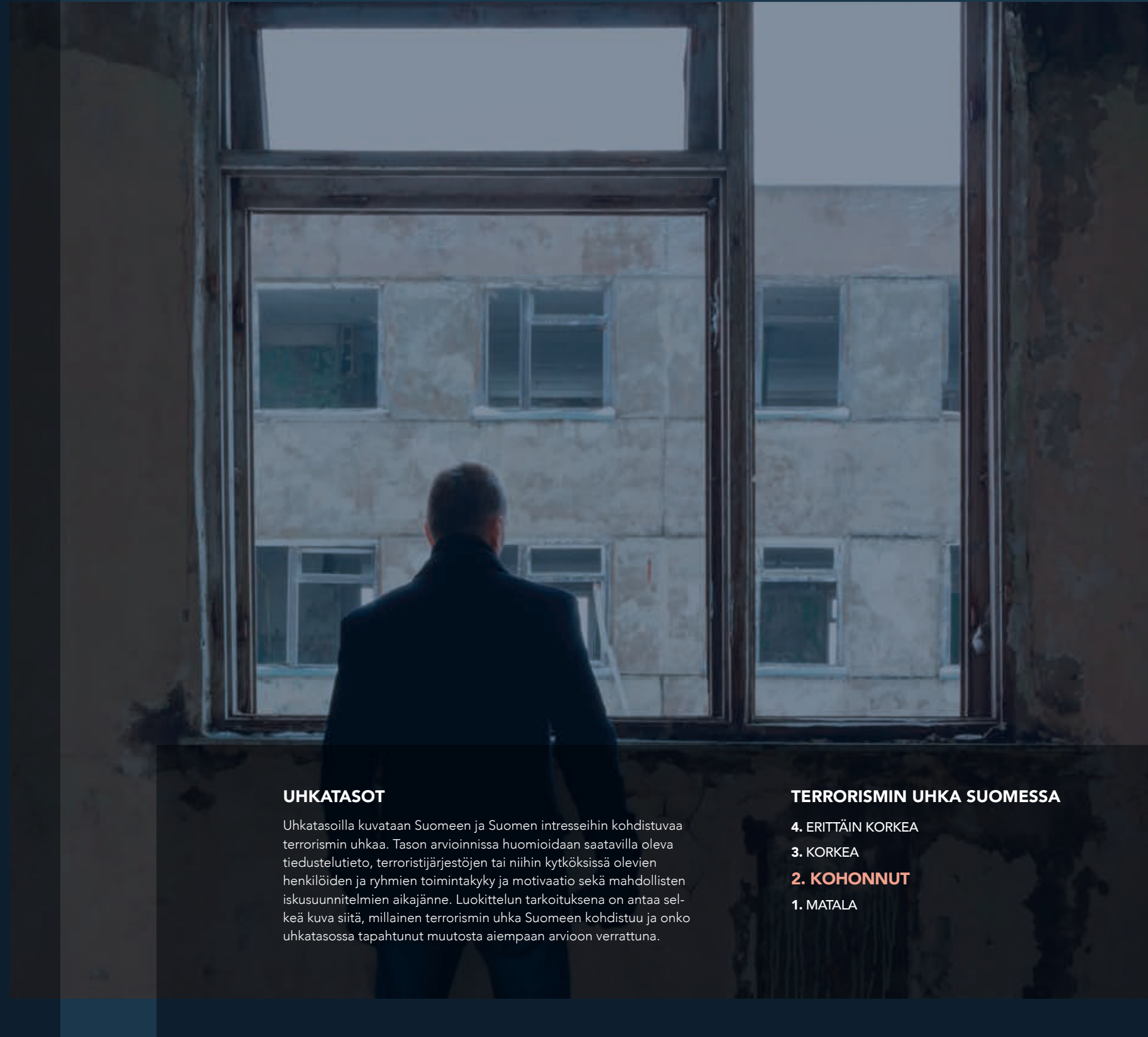
Suomessa on muita valtioita ja erilaisia uskonnollisia intressejä edustavia kohteita sekä kansainvälisiä tapahtumia, joihin kohdistuu tavallista korkeampi uhka sekä terroristijärjestöjen että yksittäisten radikaalien toimijoiden taholta.

Terrori-iskujen uhka länsimaissa intressejä ja turistikohteita vastaan on kohonnut, ja myös suomalaiset voivat joutua länsimaita vastaan suunnattujen iskujen kohteiksi.

Kuka on terrorismin kohdehenkilö?

Terrorismin torjunnan kohdehenkilöt toimivat aktiivisesti terrorismin tai siihen liittyvän aatemaailman hyväksi. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi osallistuminen terroristiseen toimintaan, kouluttautuminen tai kouluttaminen, propagandan tuottaminen tai levittäminen, rahoittaminen, värväys tai terroristijärjestön tukeminen.

Jos Suojelupoliisin tietoon tulevalle tai tiedossa olevalla henkilöllä on esimerkiksi edellä mainitun kaltaisia yhteyksiä terrorismiin tai terroristiseen toimintaan, hänet voidaan erityisessä arviointiprosessissa määrittellä terrorismin torjunnan kohdehenkilöksi. Määrittely pohjautuu aina laajasti kerättyyn tietoon, jota arvioidaan suhteessa tarkkaan kriteeristöön ja tapauskohtaiseen harkintaan. Henkilöarviota päivitetään tarpeen tullen uuden tiedon valossa.

UHKATASOT

Uhkatasoilla kuvataan Suomeen ja Suomen intresseihin kohdistuvaa terrorismin uhkaa. Tason arvioinnissa huomioidaan saatavilla oleva tiedustelutieto, terroristijärjestöjen tai niihin kytköksissä olevien henkilöiden ja ryhmien toimintakyky ja motivaatio sekä mahdollisten iskusuunnitelmien aikajänne. Luokittelun tarkoituksena on antaa selkeä kuva siitä, millainen terrorismin uhka Suomeen kohdistuu ja onko uhkatasossa tapahtunut muutosta aiempaan arvioon verrattuna.

TERRORISMIN UHKA SUOMESSA

4. ERITTÄIN KORKEA
3. KORKEA
- 2. KOHONNUT**
1. MATALA

Terrorismin trendit

1. MONIPUOLISET TOIMIJAT

Yksinkertaiset iskumenetelmät ovat yleistyneet ja iskukohteet monipuolistuneet. Terroristista toimintaa harjoittavat monen taustaiset henkilöt, myös naiset ja lapset.

2. ALTISTAVAT TEKIJÄT

Pitkittyneet konfliktit ja heikot valtiot tarjoavat terroristijärjestöille tilaa toimia. Vastakkainasettelu eri väestö- ja uskontoryhmien välillä lisää osaltaan radikalisoitumista.

3. TEKNOLOGIAN KEHITYS

Salattujen viestiyhteyksien käyttö kommunikointiin ja propagandan levittämiseen edesauttaa terroristien toimintamahdollisuuksia. Kyky kyberiskuihin on toistaiseksi matala.

4. VIRANOMAISTEN TORJUNTAKYKY

Turvallisuusviranomaisten kasvaneetkaan resurssit eivät riitä kaikkien kohdehenkilöiden seurantaan, eikä jokaista iskua voida estää. Kansainvälinen yhteistyö on lisääntynyt, mutta terrorismin juurisyyhin puuttuminen on vaikeaa.

Ääriliikkeillä maltillinen vuosi

Vuosi 2017 oli suomalaisessa ääriliikhehdinnässä varsin rauhallinen, eikä kansallista turvallisuutta merkittävästi vaarantavaa liikehdintää ilmennyt.

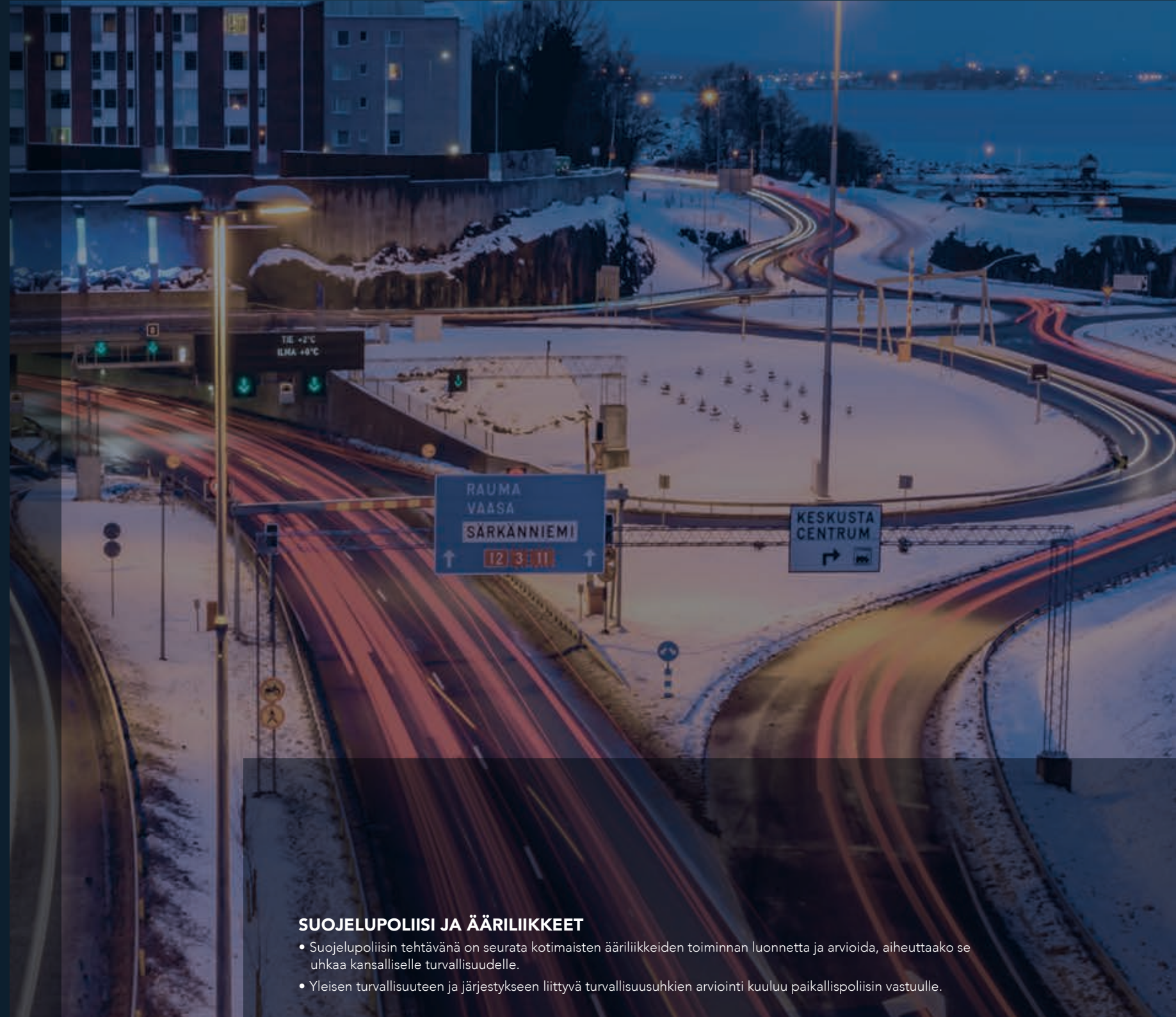
Eniten näkyvyyttä sai Pohjoismaiden Vastarintaliike, jonka lakkauttamiseksi Poliisihallitus nosti kanteen maaliskuussa. Järjestö kampanjoi pitkin vuotta aktiivisesti kannetta vastaan. Pääkäsittelyä edeltävänä viikonloppuna Tampereen kaduille kokoontui satoja mielenosoittajia sekä ilmaisemaan tukea Vastarintaliikkeelle että vastustamaan sitä. Osa vastamielenosoittajista käyttäytyi väkivaltaisesti, mutta poliisi onnistui estämään laajemmat yhteenotot. Pirkanmaan käräjäoikeus päätyi lakkauttamaan Pohjoismaiden Vastarintaliikkeen Suomen osaston alaosastoineen ja -yhdistyksineen marraskuun lopulla annetussa tuomiossa. Tuomio ei ole vielä lainvoimainen.

Turun elokuinen puukotusisku ei vaikuttanut merkittävästi suomalaiseen ääriliikhehdintään. Tapahtuma herätti keskustelua ja kiivaita kannanottoja radikaaliliikkeiden piirissä, mutta suoranaista ääriliikkeiden aktivoitumista ei ilmennyt.

Tampereella marraskuussa tapahtunut neljän kuorma-auton tuhopoltto nosti radikaalin eläinoikeusaktivismiin hetkellisesti puheenaiheeksi. Nimettömänä esiintynyt eläinoikeuksia puolustava solu ilmoitti tekijäksi. Tämän törkeän vahingonteon vahingot nousivat satoihin tuhansiin euroihin. Viitteitä laajemmasta radikaalin eläinoikeusliikkeen aktivoitumisesta ei kuitenkaan ollut havaittavissa.

Itsenäisyyspäivän alla Vantaalla tapahtunut kolmen henkilöauton tuhopoltto kiristi tunnelmia äärioikeiston ja antifasistien välillä. Autot kuuluivat paikallisen anniskeluravintolan omistajalle. Ravintolan tiloissa oli ilmoitettu järjestettäväksi äärikansallismielisten itsenäisyyspäivän jatkotilaisuus. Nimettöminä pysyneet antifasistit kertoivat olleensa vahingonteon takana ja ilmaisivat iskun olleen suunnattu äärioikeistoa vastaan.

Itsenäisyyspäivänä järjestetyt äärioikeistolaisten ja äärikansallismielisten yleisötilaisuudet sekä näitä vastaan suunnattu antifasistinen mielenilmaus sujuivat pääosin rauhallisesti, vaikka voimistuneesta vastakkainasettelusta olikin merkkejä. Poliisi esti suuremmat yhteenotot tehokkaalla varautumisella.

SUOJELUPOLIISI JA ÄÄRILIIKKEET

- Suojelupoliisin tehtävänä on seurata kotimaisten ääriliikkeiden toiminnan luonnetta ja arvioida, aiheuttaako se uhkaa kansalliselle turvallisuudelle.
- Yleisen turvallisuuden ja järjestyksen liittyvä turvallisuusuhkien arviointi kuuluu paikallispoliisin vastuulle.

Suojelupoliisi lukuina 2017

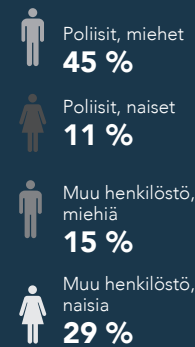
HENKILÖSTÖJAKAUMA

Henkilöstö 2017

324 henkilöä
Miehiä 61 %
Naisia 39 %
Keski-ikä 44 vuotta

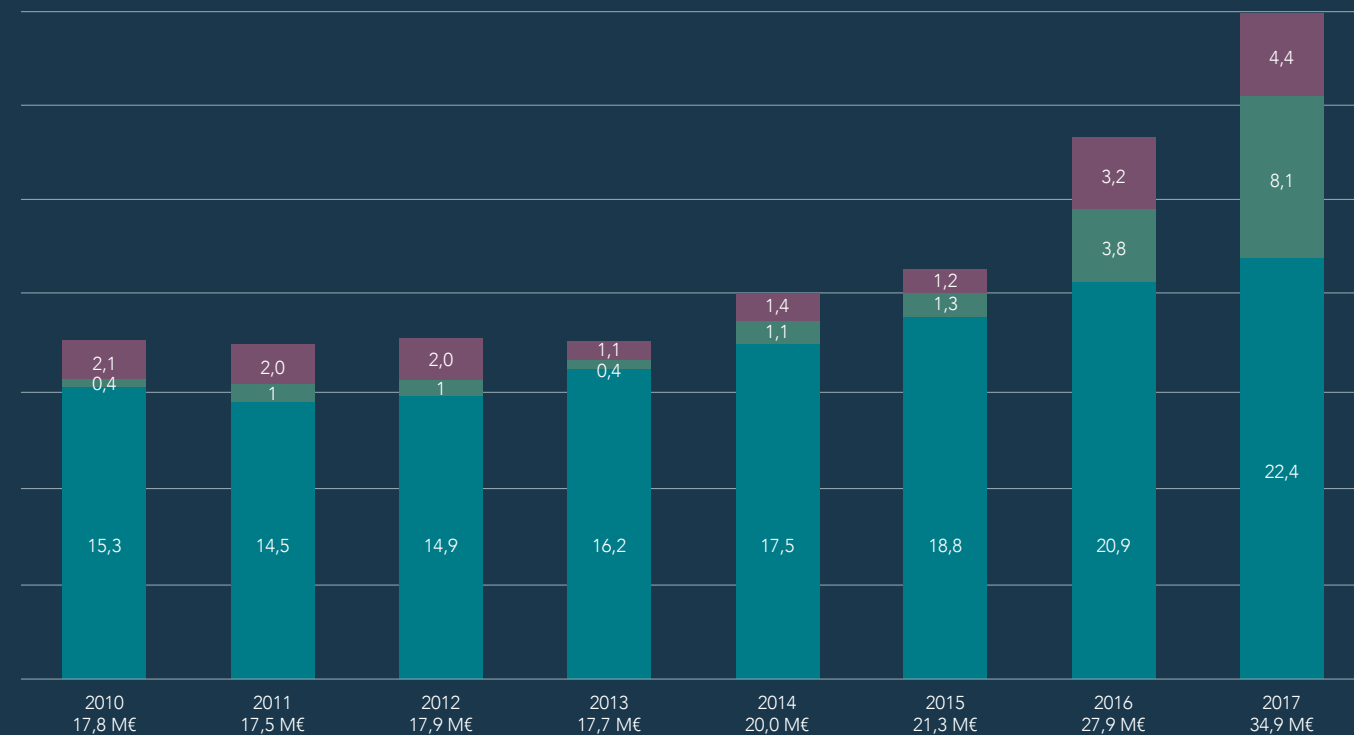

Henkilöstö 2016

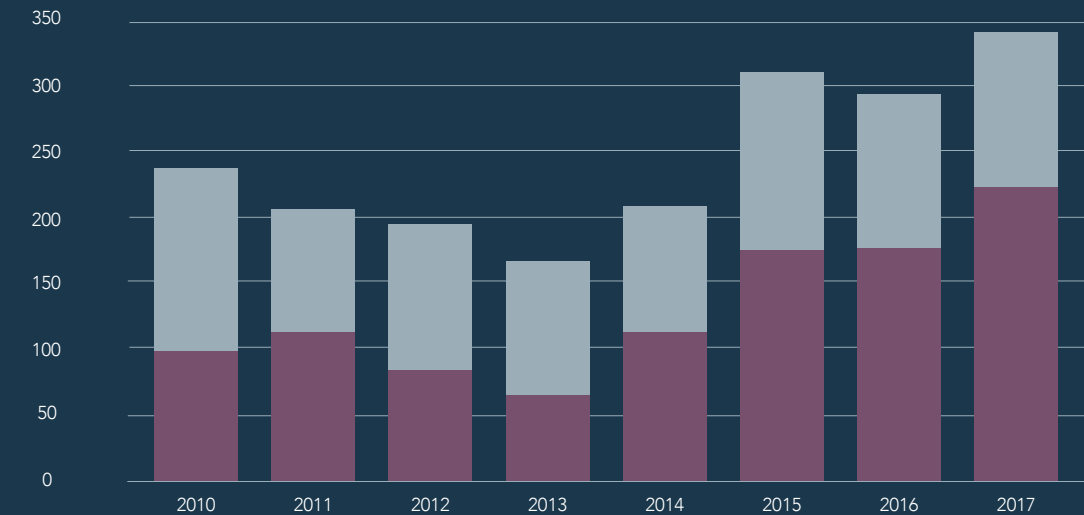

TALOUS

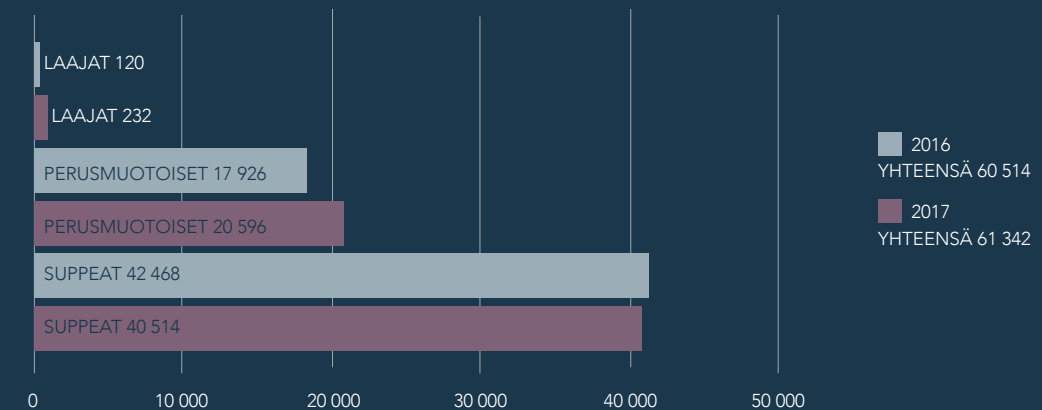
■ TUOTOT ■ HANKERAHOITUS ■ MÄÄRÄRAHAT

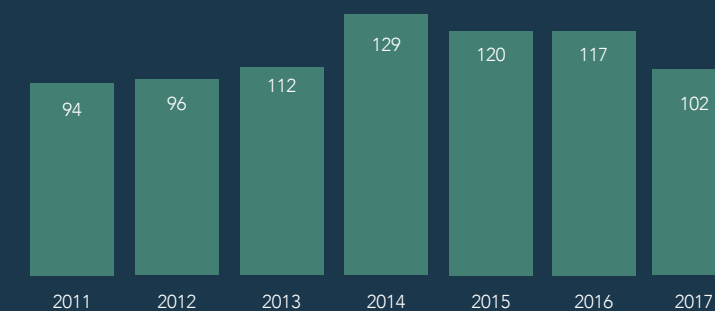
SUPON INFOTILAISUUDET

TURVALLISUUSSELVITYKSET

SUOJELUPOLIISIN RAPORTIT

Suojelupoliisi on läsnä koko Suomessa

Suojelupoliisin alueyksikkö huolehtii operatiivisista tehtävistä pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Toimipisteet eri puolilla Suomea hoitavat samoja tehtäviä kuin päätoimipiste Helsingissä. Alueellisissa toimipisteissä tehdään myös paljon viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä. Merkittävä osa turvallisuuteen liittyvistä infotilaisuuksista pidetään muualla kuin Helsingissä.

Myös alueellisissa toimipisteissä näkyy se, että terrorismin torjunnan toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti ja kansainvälistynyt.

Yhteistyö paikallispoliisin ja Keskusrikospoliisin kanssa on alueilla enimmäkseen arkista, mutta Suojelupoliisi on osallistunut myös julkisuutta saaneiden tapausten tutkintaan. Turussa Suojelupoliisi on tukenut Lounais-Suomen poliisilaitosta ja Keskusrikospoliisia elokuisen väkivallanteon esitutkinnassa. Pirkanmaalla puolestaan on tehty yhteistyötä KRP:n kanssa Irakin Camp Speicherin joukkomurhaan liittyneessä tutkinnassa. Pirkanmaan käräjäoikeus vapautti toukokuussa syytteistä irakilaiskaksoset, joita epäiltiin osallisuudesta joukkomurhaan.

Myös vastatiedustelun näkökulmasta suojattavia kohteita on kaikkialla Suomessa. Suojelupoliisin tehtävä on tunnistaa ja estää ulkomaisten organisaatioiden tiedonhankinta- ja vaikuttamisoperaatioita myös Helsingin ulkopuolella.

Geopolitiikalla on ulkovaltojen Suomeen kohdistuvassa tiedustelussa oma roolinsa. Esimerkiksi pohjoisessa tiedustelullinen mielenkiinto arktista aluetta kohtaan on säilynyt korkeana. Idässä Suojelupoliisi puolestaan seuraa ja arvioi EU:n ulkorajaan liittyvää toimintaa laittoman tiedustelun näkökulmasta.

Suojelupoliisi tukee myös yrityksiä ja yhteisöjä laittoman tiedonhankinnan torjunnassa. Esimerkiksi Oulun alueen teknologiakeskittymä on ollut jo pitkään Suojelupoliisin näkökulmasta merkittävä suojattava kohde.

Nato-keskustelu, Itämeri ja tiedustelulaki ulkomaisen kiinnostuksen kohteina

Vieraiden valtioiden Suomeen kohdistama tiedustelu jatkui aktiivisena vuonna 2017. Suomeen on sijoitettu maan kokoon suhteutettuna varsin suuri määrä ulkomaisten tiedustelupalveluiden henkilöstöä. Toiminta Suomessa on pitkäkestoista ja jatkuva. Tiedustelullisesti Suomi kiinnostaa erityisesti Venäjää mutta myös muita suurvaltoja.

Ajankohtaisia ilmiöitä koskevat tiedustelukysymykset vaihtelevat, mutta taustalla on pitkäaikainen kiinnostus Suomea kohtaan. Toiminnan keskeisimpiin päämääriin kuuluvat ennen kaikkea Suomen politiikan eri osa-alueiden ennakoiminen ja poliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen. Ulkomaiset tiedustelupalvelut ovat kiinnostuneita myös suomalaisesta teknologiasta ja siihen liittyvästä osaamisesta.

Suojelupoliisin tietoon tuli vuoden 2017 aikana konkreettisia tapauksia vieraiden valtioiden pyrkimyksistä hankkia Suomesta salaisia tietolähteitä toimittamaan tietoja, jotka eivät ole julkisesti saatavilla. Lisäksi vieraiden valtioiden tiedusteluorganisaatiot pyrkivät hankkimaan avustajikseen henkilöitä, joiden avulla on mahdollista vaikuttaa suoraan tai välillisesti poliittiseen päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen.

Ulkomaisen tiedustelun keskeisiä kiinnostuksen kohteita Suomessa olivat Nato-keskustelu, Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuus, Suomen asema EU:n pakotepolitiikassa, Itämeren alueen turvallisuus tilanne sekä erityisesti sotilaallisesti hyödynnettävä teknologia. Suojelupoliisi havaitsi, että ulkomaiset tiedustelupalvelut olivat kiinnostuneita myös Suomessa valmisteilla olevasta tiedustelulainsäädännöstä, Suomen kyberturvallisuus rakenteista sekä informaatiovaikuttamiselta suojautumisesta.

Kuten aiempinakin vuosina, eräiden valtioiden tiedustelupalvelut pyrkivät kontrolloimaan Suomessa pysyvästi asuvia tai täällä oleskelevia maidensa kansalaisia. Taustalla on tiedustelupalveluiden pyrkimys värvätä tietolähteitä ja avustajia sekä valvoa poliittista oppositiota ja toisinajattelijoita Suomen maaperällä. Tätä niin sanottua pakolaisvakoilua ei Suomessa - toisin kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa - ole kriminalisoitu.

Proliferaatiovalvonta

Suojelupoliisin tehtäviin kuuluu myös proliferaatiovalvonta eli niin sanottujen kaksikäyttötuotteiden laitoman viennin estäminen maihin, jotka mahdollisesti kehittävät joukkotuhoojaseita. Suojelupoliisi selvitti vuonna 2017 tapauksia, joissa Suomen kautta on viety sellaista teknologiaa, jota voidaan käyttää sotilaallisiin tarkoituksiin. Näissä tapauksissa myyjää on erehdytetty loppukäyttäjän suhteen. Proliferaatiovalvonnan haasteita ovat ennen kaikkea monimutkaiset kansainväliset järjestelyt ja salailu, jolla pyritään peittämään todelliset loppukäyttäjät. Suojelupoliisi tekee proliferaatiovalvontaa tiiviissä yhteistyössä muiden kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten kanssa.

SUOJELUPOLIISI ESTÄÄ VAKOILUA

Suojelupoliisin tehtävänä on torjua Suomeen kohdistuvaa ulkomaista tiedustelua ja estää ennalta siitä aiheutuvien vahinkojen syntyminen. Suojelupoliisi

- Torjuu ulkovaltojen Suomeen kohdistamaa laitonta henkilötiedustelua ja vaikuttamista
- Torjuu ulkovaltojen Suomeen kohdistamaa vakoilua tietoverkoissa
- Estää joukkotuhoojaseiden valmistamiseen tarvittavan teknologian, laitteiden ja tietotaidon leviämistä Suomesta tai Suomen kautta
- Ylläpitää tilannekuvaa ja raportoi Suomen turvallisuutta vaarantavista ilmiöistä ja hankkeista

Verkkovakoilu uhkaa yritysten tulevaisuutta

Valtiollisen vakoilun uhka ei kohdistu ainoastaan Suomen valtion päätöksentekokoneistoon, vaan myös yksityisiin yrityksiin. Vuonna 2017 Suojelupoliisin tietoon tuli useita tapauksia, joissa oli ilmeistä, että tunkeutumisen takana oli suunnitelmallisesti toimiva valtio.

Yrityksille tilanne on aiempaa vaikeampi, sillä yhä useamman yrityksen keskeisin tuotantotekijä on tieto. Sen takia mahdollisuus aiempaa suurempiin vahinkoihin on kasvanut. Perinteisellä murrolla yritykselle voi aiheuttaa vain rajattua taloudellista vahinkoa, mutta kybervakoilulla yritykseltä voidaan pahimmillaan viedä koko tulevaisuus.

Verkko poistaa etäisyyden merkityksen. Vakoiluoperaatiossa voidaan käyttää entistä tehokkaampia keinoja aiempaa pienemmällä riskillä. Tunkeutuminen suomalaiseen tietojärjestelmään ei edellytä tekijän fyysistä läsnäoloa Suomessa. Operaatio voidaan toteuttaa lähtömaasta esimerkiksi virka-aikaan ja eri alojen osajien yhteistyönä.

Vakoilu-uhan torjuminen on aiempaa vaikeampaa, koska yritykset ovat usein ulkoistaneet tiedon hallinnointia. Alihankintaketjuista muodostuu helposti monimutkaisia, jolloin poikkeamia voi olla vaikea havaita.

Mikä yrityksissä kiinnostaa?

Vakoilun kohteena ovat tuotekehitystä tekevät teknologiayritykset sekä niille palveluita tarjoavat yritykset. Toimialojen kirjo on laaja kone- ja laitteollisuudesta terveysteknologiaan. Yritysvakoilun uhriksi joutunut suomalainen yritys menettää kilpailuedun, jonka yritys on omalla tuotekehitystyöllään itselleen hankkinut.

Suojelupoliisi arvioi, että usein tämän tyyppisen yritysvakoilun taustalla on valtiotoimija, jolla on halu saada oman maansa teollisuuden käyttöön tuotekehitystietoa helposti ilman omaa panosta ja suurta kiinnijäämisen riskiä.

Vakoilun kohteena on myös suomalainen energiassektori sekä energiassektorin tuotekehitysyrietykset. Niihin kohdistuu koko ajan valtiotaustaista kartoitusta. Suojelupoliisin arvion mukaan kartoituksen tekijä ei ole kiinnostunut anastamaan näiltä yrityksiltä tietoa. Sen sijaan tarkoituksena on etsiä kriittisen infrastruktuurin järjestelmistä sellaisia haavoittuvuuksia ja -ominaisuuksia, joita hyväksikäyttäen järjestelmät voitaisiin kriisitilanteessa lamauttaa.

TORJUMINEN VAIKEAA

Yksityisten yritysten merkitys yhteiskunnan toimivuudelle on kasvanut koko ajan. Kriittinen infrastruktuuri on nykyään lähes kokonaan yksityisessä omistuksessa vesihuoltoa ja liikennettä lukuun ottamatta.

Yritykset toteuttavat tehtäviä, jotka ovat aiemmin kuuluneet julkiselle taholle. Lainsäädäntö lähtee kuitenkin siitä, että yksityiseen elinkeinonharjoittajaan kohdistuva oikeudeton tiedonhankinta on näissä tapauksissa yritykseen eikä valtiooon kohdistuvaa vakoilua. Yritysvakoilu on asianomistajarikos, joka ei aina mahdollista riittävien tiedonhankintakeinojen käyttöä tapausten selvittämiseksi.

Valtiollisen yritysvakoilun torjumisessa keskeistä on, että yritys tuntee oman normaalin verkkoliikenteensä mahdollisimman hyvin. Silloin sillä on paremmat edellytykset havaita poikkeama, joka saattaisi olla merkki valtiotaustaisesta vakoilusta.

Valtiotaustaisen vakoilun torjunnassa tarvitaan silti aina turvallisuusviranomaisten, Viestintäviraston kyberturvallisuuskeskuksen, tietoturvateollisuuden ja verkkoyritysten yhteistyötä. Valmistilla oleva uusi tiedustelulainsäädäntö parantaa turvallisuusviranomaisten edellytyksiä havaita poikkeamia ja auttaa merkittävästi verkkovakoilun torjunnassa.

Kymmenen kysymystä turvallisuusselvityksistä

SUOJELUPOLIISI TEKEE TURVALLISUUSSELVITYKSIÄ

- Suojelupoliisi tekee kaikki suomalaiset turvallisuusselvitykset puolustushallinnon turvallisuusselvityksiä lukuun ottamatta.
- Turvallisuusselvitysmenettelyn tarkoitus on estää ennalta toiminta, joka vaarantaa kansallista turvallisuutta tai erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua.
- Vuonna 2017 otettiin käyttöön uusi turvallisuusselvitysrekisteri, joka parantaa Suojelupoliisin mahdollisuuksia palvella asiakkaitaan.
- Suojelupoliisi tekee myös yritysturvallisuusselvityksiä sekä antaa lausuntoja muun muassa kansalaisuus- ja oleskelulupahakemuksista.

1. Miksi turvallisuusselvityksiä tehdään?

Turvallisuusselvityksiä tehdään valtion turvallisuuden suojaamiseksi. Niiden tekemisestä määrää turvallisuusselvityslaki. Tavoitteena on ennalta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa esimerkiksi valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuta niihin verrattavaa yleistä etua. Lisäksi voidaan pyrkiä suojaamaan erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua.

2. Kenestä voidaan tehdä turvallisuusselvitys?

Turvallisuusselvitys voidaan tehdä esimerkiksi virkaa tai työtä hakevasta henkilöstä, joka:

- A.** saa oikeuden muutoin kuin satunnaisesti käsitellä viranomaisen turvuokiteltuja asiakirjoja
- B.** toimii valtionjohtoa välittömästi palvelevissa tehtävissä
- C.** toimii tehtävissä, joissa voi vahingoittaa yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimivuutta tai kriittisen tuotannon jatkumista
- D.** hoitaa sellaista tehtävää, jossa hän salassa pidettäviä tietoja paljastamalla tai muulla lainvastaisella teolla voi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita

3. Mistä tiedän, onko minusta tehty turvallisuusselvitys?

Turvallisuusselvitystä ei laadita kenestäkään ilman kirjallista suostumusta. Turvallisuusselvityksen tekemisen edellytyksenä on, että selvityksen kohde on antanut siihen etukäteen kirjallisen suostumuksen.

4. Mitkä työnantajat hakevat turvallisuusselvityksiä?

Eniten turvallisuusselvityksiä laaditaan valtion eri viranomaisille. Suurin hakija on sisäministeriön hallinnonala. Yksityisellä puolella eniten selvityksiä tehdään vientiyrityksille, joissa työntekijä voi tietoja paljastamalla aiheuttaa vakavaa vahinkoa kansantaloudelle tai kansallisen edun kannalta merkitykselliselle elinkeinotoiminnalle.

5. Mitä rekisteritietoja turvallisuusselvityksessä tarkastetaan?

Turvallisuusselvitys voi perustua vain laissa mainittuihin rekisteritietoihin. Tämän lisäksi selvityksen kohde voidaan haastatella.

Keskeisimpiä rekistereitä ovat muun muassa rikosrekisteri, sakkorekisteri sekä poliisiasiain tietojärjestelmä.

6. Jos on aiemmin saanut tuomion rikoksesta, onko sillä merkitystä turvallisuusselvityksessä?

Jokainen turvallisuusselvitys ja sen lopputulos harkitaan tapauskohtaisesti. Selvitystä tehtäessä arvioidaan, onko mahdollisilla rekisterimerkinnöillä merkitystä juuri kyseisen tehtävän kannalta. Lisäksi huomioidaan teosta kulunut aika ja selvityksen kohteen ikä mahdollisen rikollisen teon aikaan.

7. Kuinka usein turvallisuusselvityksessä löytyy huomautettavaa?

Suojelupoliisi antaa noin reilussa kahdessa prosentissa kirjallisen lausunnon. Suojelupoliisi ei kuitenkaan koskaan anna arviota selvityksen kohteena olevan henkilön sopivuudesta työpaikkaan, vaan päätöksen rekrytoinnista tekee aina työnantaja.

8. Henkilöturvallisuusselvityksiä tehtiin 2017 hieman enemmän kuin 2016. Mistä kasvu johtuu?

Joka vuosi Suojelupoliisin asiakkaaksi tulee uusia viranomaisia ja yrityksiä, joilla on tarve teettää selvityksiä joko omasta henkilöstöstä tai palvelun tuottajasta.

9. Voidaanko turvallisuusselvityksillä torjua kaikki uhat?

Turvallisuusselvitykset ovat hyvä keino pyrkiä ennakolta ehkäisemään uhkia. Viranomaiset ja yritykset eivät kuitenkaan voi ulkoistaa turvallisuutta pelkästään teettämällä turvallisuusselvityksiä. Ensin on teknisin ja muin toimenpitein rajattava pääsy suojattaviin tietoihin ja tiloihin. Lisäksi turvallisuuskulttuurilla on ylläpidettävä koulutuksella ja viestinnällä.

10. Miten Supo tukee yritysten turvallisuutta?

Suojelupoliisi neuvoo yrityksiä turvallisuusasioissa esimerkiksi järjestämällä yrityksille turvallisuusinfoja.

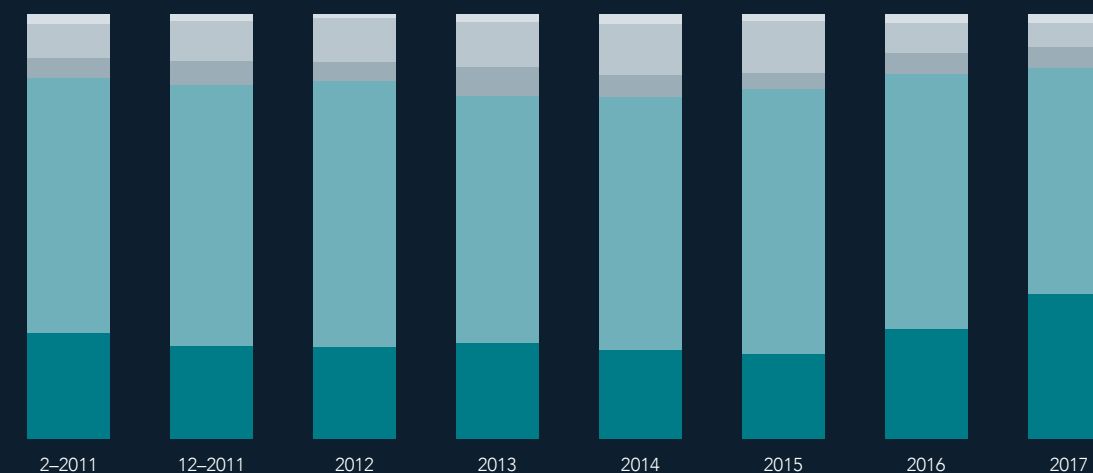

Kansalaisten luottamus Suojelupoliisiin ennätysellisen korkealla

Suojelupoliisi teettää vuosittain kyselytutkimuksen kansalaisten käsityksistä Suojelupoliisin toiminnasta. Viimeisin kyselytutkimus suoritettiin ajalla 27.11.-8.12.2017. Otos edusti Suomen 15–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaan ulkopuolella.

SUPOON KOHDISTETTU LUOTTAMUS:

- PALJON
- MELKO PALJON
- EI OSAA SANOA
- EI KOVINKAAN PALJON
- EI LAINKAAN

Haastatteluja tehtiin kaikkiaan 1003 kappaletta.
Tulosten virhemarginaali on +/- 3 prosenttiyksikköä.

Painotuote
4041 0017

SUOJELUPOLIISI

Ratakatu 12, 00120 Helsinki, Suomi // +358 295 480 131 // www.supo.fi